

**DET KONGELIGE
ARBEIDSDEPARTEMENT**

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref
201000558

Vår ref
201001890-/KRH

Dato
11.08.2010

Svar på høring - utkast til forskrift om stønad til helsetjenester mottatt i et annet EØS-land

Det vises til brev fra Helse- og omsorgsdepartementet datert 5. mai 2010 m/vedlegg.

Først vil vi bemerke at etter at Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) sendte forslaget til forskrift på høring, kom medlemslandene til politisk enighet om et direktivforslag (under Rådsmøtet 8. juli d.å.) og at vi har tatt direktivforslaget i betraktning ved vår tilbakemelding.

Arbeidsdepartementet har merknader til pkt 4 om personkrets og pkt 7 om forholdet til andre regelsett.

Pkt 4 Personkrets – forskriftsutkastets § 4

HOD uttaler at departementet ikke kan se at EU- eller EFTA-domstolens avgjørelser gir nærmere veiledning mht hvilken personkrets som er berettiget til refusjon etter reglene om fri flyt av tjenester, og på hvilket lands bekostning, når pasienten har tilknytning til flere land. Det foretas deretter en gjennomgang av forskjellige persongrupper med rettigheter etter folketrygdloven eller trygdeforordningen og med bosted i eller utenfor EØS, og HOD foreslår hvilke av disse som bør være omfattet av den nye refusjonsordningen.

Når det gjelder tredjelandsborgere har HOD endret standpunkt i forhold til høringsbrevet av 16. juni 2008 der de foreslo at refusjonsordningen skulle gjelde tredjelandsborgere som var bosatt i Norge og medlem i folketrygden. HOD foreslår nå

at personkretsen begrenses til statsborgere i EØS-land. Begrunnelsen er at refusjonsordningen innføres på bakgrunn av EØS-rettslige forpliktelser og HOD finner derfor ikke grunn til å gjøre den nye refusjonsordningen videre enn nødvendig. HOD uttaler videre at de vil vurdere nærmere om også familiemedlemmer til personer som omfattes, skal omfattes selv om disse ikke selv er statsborgere i et EØS-land. Det samme gjelder statsløse og flyktninger som bor i Norge/annet EØS-land og som er medlem i folketrygden.

Vi vil vise til Kommissjonens direktivforslag fra 2008 (7. avsnitt i pkt 4.2) der det foreslås at personkretsen "insured person" knyttes opp mot trygdeforordningens personkrets. Som nevnt ovenfor, ble medlemslandene enige om et direktivforslag tidligere i sommer, og i art 8 i utkastet (dok. nr. 9948/10) fastslås det at trygdetilknytningslandet (Member State of affiliation) skal sørge for å refundere kostnadene til en person som er medlem i trygdeordningen (insured person) i det landet og har mottatt grensekryssende helsetjenester. I art 4 bokstav b) nr. 1 går det frem av definisjonen at "insured person" omfatter alle personer, også familiemedlemmer og etterlatte, som er omfattet av art 2 (Persons covered) i forordning 883/2004, og som er medlem av en trygdeordning i hht. definisjonen i art 1 bokstav c) i samme forordning, og tredjelandsborgere med rettigheter etter forordning 859/2003 (denne forordningen er ikke tatt inn i EØS-avtalen). Art 2 i forordning 883/2004 omfatter også statsløse og flyktninger som er bosatt i en medlemsstat og er eller har vært omfattet av lovgivningen i en eller flere medlemsstater.

Uavhengig av hva som blir det endelige innholdet i direktivet og hva som EØS-rettslig er mulig, og tatt i betraktning at EØS-regelverket oppfattes som komplisert (også av mange blant dem som håndterer EØS-saker) og at dekning etter folketrygden gis medlemmer i trygden uavhengig av statsborgerskap, vil det etter vår oppfatning være en klar fordel for dem som skal administrere ordningen, om personkretsen for § 5-24a ikke utelukker tredjelandsborgere som er medlemmer i folketrygden. Medlemmer i folketrygden som er tredjelandsborgere vil jo uansett ha rett til helsetjenester i Norge med de utgifter som da påløper det norske helsevesenet. De samme grunnene gjelder også for statsløse og flyktninger.

Tredjelandsborgere som er familiemedlemmer til medlemmer i folketrygden, vil uansett ha rettigheter etter trygdeforordningen, og HELFO vil måtte forholde seg til to forskjellige personkretser avhengig av hvilket regelverk det skal refunderes etter. Det fremgår dessuten av tredje avsnitt under pkt 4.4 at forsørgede familiemedlemmer som bor i et annet EØS-land og ikke er medlemmer i folketrygden, men har avledede rettigheter til helsetjenester etter trygdeforordningen, foreslås omfattet av refusjonsordningen etter § 5-24a (med mindre Norge har rundsumoppgjør med vedkommende land). Dessuten foreslås det i forskriftsutkastet § 4 tredje ledd at personer (kan også være familiemedlemmer til et medlem i et annet EØS-lands trygdeordning) som bor i Norge og har rett til helsetjenester i hht. gjensidighetsavtale med annet land (som for eksempel EØS-avtalens trygdeforordning) uten å være

medlemmer i folketrygden, skal være stønadsberettiget etter § 5-24a såfremt Norge mottar rundsumoppgjør til dekning av utgifter til helsehjelp for disse. Det kan virke noe ulogisk at tredjelandsborgere som er familiemedlemmer til EØS-borgere, medlemmer i folketrygden og bosatt i Norge, ikke skal ha rett til refusjon etter § 5-24a mens ikke-medlemmer bosatt i Norge eller utlandet skal være stønadsberettiget. Etter vårt syn vil dette gjøre regelverket ytterligere komplisert.

EØS-pensjonister, dvs. personer som mottar pensjon fra Norge og er bosatt i annet EØS-land uten å være medlemmer i folketrygden, men som har rett til helsetjenester etter trygdeforordningen, foreslås unntatt fra den nye refusjonsordningen. Det kan være problematisk i forhold til EØS-retten. Slik "insured person" er definert i art 4 bokstav b) nr. 1 i Rådets direktivutkast, med henvisning til art 2 og art 1 bokstav c) i forordning 883/2004, har de nevnte EØS-pensjonister rettigheter etter direktivet, og generelt kan vi ikke se at det er mulig å begrunne at denne pensjonistgruppen ikke skal ha de rettigheter som følger av EØS-avtalens generelle bestemmelser om fri flyt av tjenester, dvs. at de har rettigheter som tjenestemottakere til tjenester tilbudt i hele EØS-området i og med at de har rett til helsetjenester i bosettingslandet bekostet av Norge. I preambel 16 i direktivutkastet refereres det til EU-domstolens avgjørelser om at den frie flyten av tjenester også omfatter en rett for mottakere av helsetjenester til å reise til en annen medlemsstat for der å motta den medisinske behandlingen som de har behov for.

Alternativt foreslår HOD at denne pensjonistgruppen skal være stønadsberettiget med mindre oppgjøret med pensjonistens bosettingsland skjer ved rundsumoppgjør. Såfremt pensjonistgruppen som utelukkes fra norsk refusjon, har rett til refusjon på grunnlag av bestemmelsene om fri flyt av tjenester/pasientrettighetsdirektivet fra bosettingslandet, skulle dette ikke være problematisk. Slik Rådets direktivutkast er utformet, jf art 8 nr. 1, er det "Member State of affiliation" som skal sørge for refusjon. Etter direktivutkastet art 4 bokstav c) nr. 1 er "Member State of affiliation" definert som den medlemsstat som er kompetent mht. å gi forhåndsgodkjenning til planlagt behandling utenfor bosettingslandet i henhold til forordning 883/2004 og gjennomføringsforordningen (987/2009). Etter art 27 nr. 5 i 883/2004 og art 26 nr. 1 i 987/2009 skal institusjonen på bostedet anses som kompetent institusjon til å gi slik forhåndsgodkjenning mht. pensjonister såfremt bosettingslandet har valgt å få refusjon i form av rundsumoppgjør.

Det er imidlertid et unntak i direktivutkastet art 8 nr. 1a bokstav b) når behandlingen gis i den medlemsstat som til slutt ("in the end") er ansvarlig for refusjon av kostnader til helsetjenester etter trygdeforordningene, og det dreier seg om behandling som ikke krever forhåndsgodkjenning, dvs. ikke-sykehus behandling, og som ikke gis på grunnlag av bestemmelsene i avdeling III kapittel 1 i forordning 883/2004. I slike tilfeller er det den nevnte medlemsstat som da skal refundere utgiftene, og følgelig vil Norge bli ansvarlig for å gi refusjon etter direktivet for slik behandling her uavhengig av rundsumoppgjør eller ikke med bosettingslandet.

HODs alternativ mht. EØS-pensjonistene burde dermed ikke være problematisk slik direktivutkastet nå er utformet bortsett fra når det gjelder behandling i Norge. Forskriftsutkastet, jf § 4, dekker ikke denne gruppen EØS-pensjonister pr i dag. Selv om den alternative formulering med referanse til rundsumoppgjør er i overensstemmelse med det som følger av formuleringene i direktivutkastet og forordning 883/2004 samt dens gjennomføringsforordning, er det en fordel om man benytter samme formulering som i direktivutkastet, se avsnittet nedenfor.

Tilsvarende må det gjøres et forbehold i forhold til forskriftutkastet § 4 tredje ledd som gir ikke-medlemmer bosatt i Norge rett til stønad etter § 5-24a dersom Norge mottar rundsumoppgjør for helsetjenester til denne gruppen. Dersom slik behandling som nevnt i direktivutkastet art 8 nr. 1a bokstav b), gis i det landet som til slutt er ansvarlig for utgiftene til helsetjenester etter trygdeforordningene, blir det dette landet, og ikke Norge, som skal gi refusjon etter direktivet til den enkelte pasient.

HOD ønsker tilbakemelding på om personkretsen bør nedfelles i forskriften. Generelt er det en fordel om bestemmelser i fellesskapsretten, som i nasjonal lovgivning, er presise, fullstendige og klare. Det betyr at man skal slippe å måtte forholde seg til flere rettsakter for å kunne få kunnskap om den rådende rettstilstand på et område. Dette er spesielt viktig for personer som er berørte, men som ikke har spesialkunnskaper om EU-retten.

EU-bestemmelsene om rett til refusjon ved grensekryssende helsetjenester er foreslått inntatt i et direktiv. Dersom rettsakten tas inn i EØS-avtalen, blir den bindende for partene og skal gjøres til del av deres interne rettsorden, men når det gjelder direktiv så er det i motsetning til hva som gjelder for forordninger, opp til avtalepartenes myndigheter å bestemme formen og midlene for gjennomføringen, jf EØS-avtalens art 7 bokstav b). I og med at direktivet definerer personkretsen ved henvisning til forordning 883/2004 og personkretsen omfatter mange forskjellige grupper, vil det være en fordel å benytte samme henvisning for å sikre at det ikke oppstår utilsiktede forskjeller mellom personkretsen til direktivet og norsk lovgivning. Videre unngår man å måtte endre forskriften som følge av endringer i trygdeforordningen.

Pkt 7 Forholdet til andre regelsett – forskriftsutkastets § 14

I sjette avsnitt i omtalen av trygdeforordning 1408/71 (s 49) legger HOD til grunn at den nye refusjonsordningen ikke bør omfatte personer som Norge betaler rundsumoppgjør for til vedkommendes bostedsland og viser til forskriftsutkastet § 4. Som nevnt ovenfor, må det gjøres her gjøres et forbehold hvis forskriften skal bli i overensstemmelse med direktivutkastet art 8 nr. 1a bokstav b), jf avsnittene 8-10 under pkt 4. Vi viser også til siste avsnitt under pkt 4 ovenfor.

Når det gjelder § 14, må det ikke være tvil om at selv om man har rett til helsehjelp i bopsettingslandet etter forordningen, kan man likevel velge å reise til et annet EØS-land for å motta helsetjenester (ikke-sykehusbehandling) der.

Med hilsen

Jan *Bjerg Nylund*
Marianne Ono Njøen (e.f.)
konst. ekspedisjonssjef

Kristine Høgh
Kristine Høgh
rådgiver